

Kunstplan for Fageråshjemmet, Bergen kommune

Illustrasjon, sett fra vest

Innhold

Nøkkelinformasjon.....	2
Innledning.....	2
Områdets historie.....	3
Fageråshjemmet.....	4
Om arkitekturen.....	5
Visjon for kunsten.....	7
Mulige plasseringer av kunst.....	9
Budsjett.....	11
Fremdriftsplan.....	11
Formidling.....	11

Nøkkelinformasjon

Prosjektet

Prosjektets navn: Fageråshjemmet

Adresse: Adolph Bergsvei 31, 33, og 27

Oppdragsgiver: Bergen kommune

Prosjektleder Etat for utbygging: Karen Austegard

Arkitekt for forprosjekt: Link Arkitektur AS

Prosjekteringsgruppe for forprosjekt: Multiconsult AS, og Link arkitektur AS

Antall beboere: 110 plasser

Bruttoareal : 14 000 kvm

Entrepriseform: Totalentreprise

Plankonsulent: Henning Larsen v/Kristian Ramstad Johansen

Antatt tilbudsinnbydelse for totalentreprise: 4. kvartal 2025

Kunstutvalget:

Prosjektleder: Karen Austegard, Etat for utbygging, Bergen kommune

Bestiller: Christine Pettersen, Bergen kommune

Fagleder areal: Elisabeth Mahler Engelsen, Bergen kommune

Brukerrepresentant: Gunn-Hilde Brekke, Bergen kommune

Arkitekt: Kristian Martin Bech, Link Arkitektur

Representant for Eldrerådet: Randi Arnesen

Kunstfaglig ansvarlig: Elin Reisæter, Bergen kommune

Kunstkonsulent: Trine Lise Nedreaas

Innledning

Kunstplanen gir en helhetlig vurdering av Fageråshjemmet, inkludert uteområder, med vekt på arkitektoniske, kunstneriske og sosiale verdier. Planen beskriver stedets historie og beliggenhet, og kunstutvalgets overordnede tanker og visjoner rundt kunsten.

Kunstplanen beskriver egnede steder for kunst. Kunstutvalgets oppgave er å finne kunst av høy kvalitet og holdbarhet, som både speiler tendenser i samtidskunsten og som samspiller godt med arkitekturen, byggets funksjon og brukerne av bygget. Kunsten skal være robust, kompliserte tekniske installasjoner med høyt vedlikeholdsbehov er ikke ønskelig.

I forkant av utvelgelsesprosessen vil det gjennomføres en åpen prekvalifisering med påfølgende konkurranse, og/eller invitasjon til direkte oppdrag.

Områdets historie

Områdene Sletten, Slettebakken, Fridalen og Langhaugen deler en tydelig felles utviklingshistorie som speiler Bergens og etterkrigstidens brede samfunnsendringer. Det som i utgangspunktet var et landskap preget av jordbruk, beitemark, myr og kolonihager, ble i løpet av få tiår omformet til en tett utbygd bydel med boliger, institusjoner og handel. Overgangen skjedde gradvis, men med et markant skifte etter andre verdenskrig, da boligmangel, befolkningsvekst og modernisering førte til omfattende utbygging og nye former for byliv.

Slettebakken med omgivelser på 1950 tallet. Birkhaug & Omdal, Billedsamlingen ved Universitetet i Bergen

Urbaniseringen innebar ikke bare flere boliger, men etableringen av et helt lokalt økosystem av funksjoner som tidligere hadde vært konsentrert i sentrum. Skoler, idrettsanlegg, kirke og etter hvert kjøpesenter ble integrerte deler av hverdagslivet og bidro til å gjøre området selvforsynt og sosialt samlende. Sletten Senter, reist på tidligere beitemark, står som et særlig tydelig uttrykk for denne utviklingen: et symbol på overgangen fra småskalapreget lokalt næringsliv til en mer rasjonalisert og moderne handelsstruktur, og samtidig et viktig møtested i bydelen.

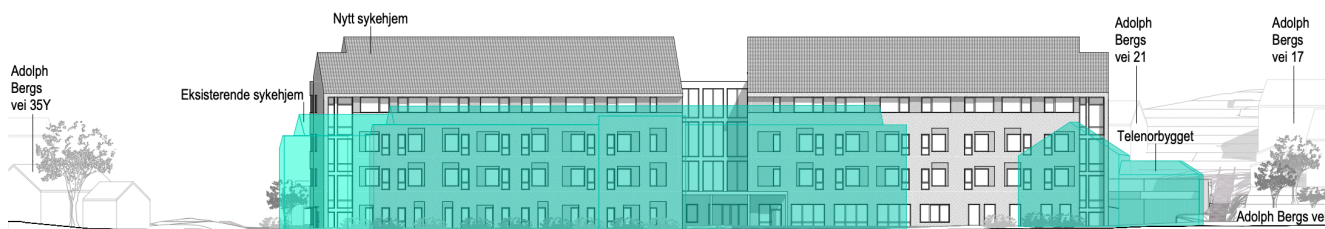
Et gjennomgående trekk er hvordan natur og tidligere bruksformer ble fysisk omformet for å gi plass til byen. Myrområder ble drenert, vann tappet, kolonihager avviklet og jordbruksland bygget ned. Disse inngrepene vitner om en tid der fremtidstro, effektivitet og funksjonalitet veide tungt, og der landskapet ble sett som noe som kunne og burde tilpasses menneskelige behov. Samtidig har sporene av tidligere bruk ligget som et underlag for den nye bystrukturen.

Felles for områdene er også fremveksten av en hverdagslig, desentralisert urbanitet, der livet leves mellom boligblokker, gangveier, skoler, idrettshaller og handel. Utviklingen mot et lokalt sentrum med god infrastruktur og kollektivtilbud har gjort bydelen til et knutepunkt i seg selv, snarere enn en forstad i randsonen. Samlet sett forteller området en historie om overgang – fra land til by, fra produksjon til service, fra natur til struktur – og om hvordan etterkrigstidens idealer fortsatt preger landskapet og hverdagen i dag.

Fageråshjemmet

Illustrasjon, fugleperspektiv sett fra sør-øst

Bergen kommune skal rive eksisterende Slettemarken sykehjem, omsorgsboligblokken og telenorbygget for å bygge et nytt sykehjem med 110 plasser.

Sykehjemmet planlegges for 110 langtidsplasser hvorav 20 plasser i plan 1 er tiltenkt personer med demens. I tillegg inneholder prosjektet utearealer tilpasset brukere av bygget, og enkelte arealer som er tiltenkt brukt av naboer eller besøkende i området.

Plan 1 inneholder adkomst, ansatt funksjoner, lokaler for samling og fellesfunksjoner for hele bygget, samt 2 beboergrupper for mennesker med demens.

Plan 2, 3 og 4 inneholder 3 beboergrupper hver med tilhørende funksjoner.

Alle beboergrupper har tilhørende hjertesoner, stuer, gangarealer som er felles for hver avdeling.

Illustrasjon, fugleperspektiv sett fra nord

Om arkitekturen

Byggets utforming og materialer

Fageråshjemmet er 4 etasjer høyt med garasje og andre funksjoner i underetasjen. Den lange bygningen brytes opp på midten med et inntrukket inngangsparti. Mellom bygningskroppen ligger sansehagen. En skjermet hage blir et samlende element og den har potensiale til å bli et grønt attraktivt uterom for alle beboere. For mennesker med kognitiv svikt eller demenssykdom, er sansing, opplevelse av lyder, lukter og trygge vandreruter, viktige for livskvaliteten.

Arkitekturen har en klar form og er identitetsskapende og tilpasset områdets historie og estetikk. Bygget skal bli et hjemlig sted å være for beboerne, pårørende og ansatte, et sted som signaliserer respekt, trygghet og kvalitet. Bygget skal understøtte livskvalitet og livsutfoldelse i trygge rammer. Bygget har gode løsninger som understøtter ansattes arbeid i rammer som både er effektive, praktiske og behagelige.

Fasadeutsnitt

Materialbruk utvendig

Fasaden på Fageråshjemmet skal i hovedsak utføres med pusset tegl/leca. Fasadefargen er ikke endelig bestemt, men den skal gli naturlig inn i miljøet og ligge i skalaen beige/gul/terracotta.

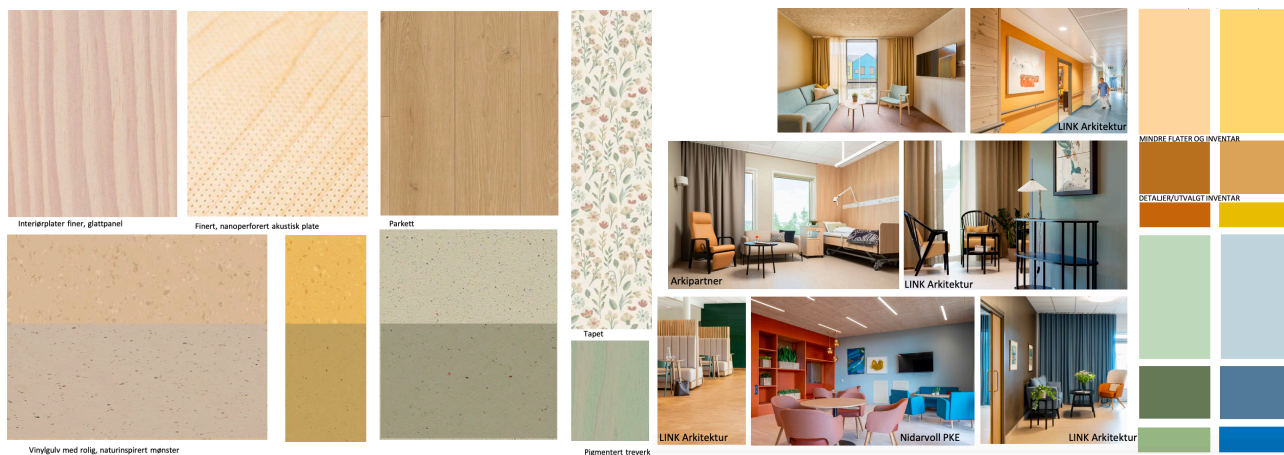
LINK arkitektur

Inspirasjon til fargepallett på fasaden er hentet fra nærområdet.

Materialbruk innvendig

Materialbruk innvendig er under prosess. Farge og materialkonsept legges ved kunstplanen når det foreligger. Farger bør være matte, lune, duse og varme, gjerne terrakotta og blått. Det skal unngås farger som gir institusjonspreg. Atmosfære i beeboeravdelingene skal være hjemlig.

Gårdshage og terrasser

Den indre gårdshagen blir et skjermet fellesareal for alle beboere og gjester. Det er ønskelig at alle beboere, også de med kognitiv svikt som for eksempel demens, har enkel adgang til uteopphold for å fremme og trene hukommelsen ved hjelp av det velkjente og trygge. På denne måten kan de også ha en viss bevegelsesfrihet. Ytre del av hagen mot sykkelsti i sør skal være åpen for offentligheten.

Visjon for kunsten

Kunsten på Fageråshjemmet skal først og fremst bidra positivt til hverdagen til beboerne, ansatte og besøkende/pårørende. Kunstutvalget ønsker at kunsten skal være attraktiv i seg selv, ha høy kunstnerisk kvalitet og være tydelig til stede. Den skal være tilgjengelig og trygg og bidra til å gjøre Fageråshjemmet til et godt sted å være.

Kunsten kan engasjere og skape refleksjon gjennom kunstprosjekter som kommuniserer både på et sanselig og intellektuelt nivå. Kunsten skal markere sin tilstedeværelse gjennom innhold, form eller volum, særlig der brukerne og besøkende samles i sosiale soner. Møter med kunsten kan skape tilhørighet, inspirere og vekke minner. God kunst kan føre til nye opplevelser og refleksjoner over tid. Kunsten kan virke samlende og motivere til samtaler på tvers av generasjoner, bakgrunner og kulturer, beboere, ansatte og besøkende. Kunsten kan invitere til undring og gi lysglimt i hverdagen.

linkarkitektur.com

Notis om dementavdelingen

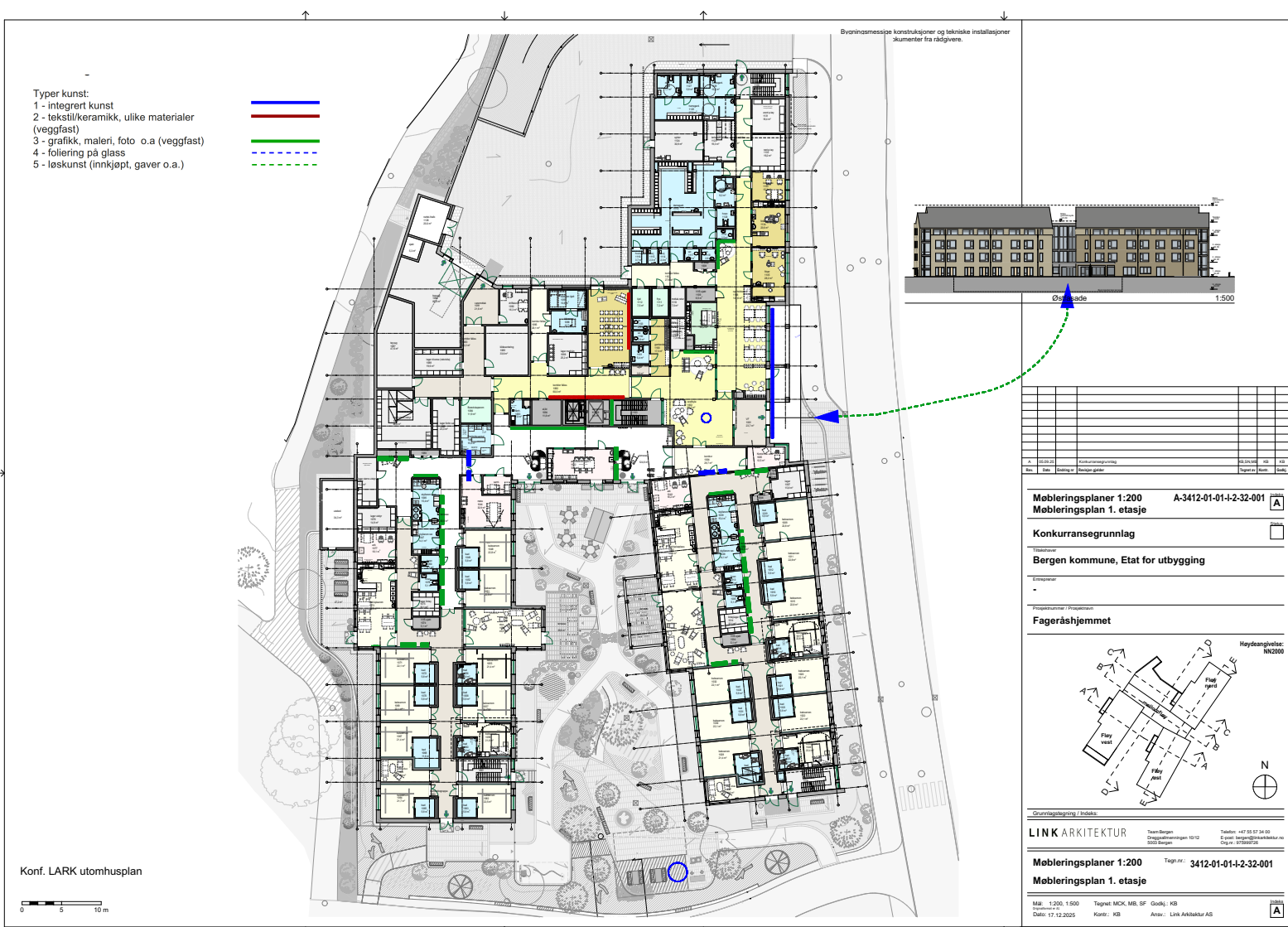
Kunsten her må ta hensyn til hvordan verden oppleves av mennesker med demens. Sykdommen gjør at noen typer visuelle uttrykk oppleves som ubehagelig og forstyrrende. Eksempler på dette kan være mønstre satt sammen av små motiver eller flere små objekter, sterke kontraster, mørke felt og skyggevirkninger som kan mistolkes. I hovedsak bør kunsten i dementavdelingen være av figurativ art, med tydelige former, ikke abstrakt eller mønstret.

Mennesker med demenssykdom har god nytte av ting en kan ta på eller interagere med. Det kan være robust kunst uten løse elementer som har gode overflater å kjenne på - for eksempel filt med motiver (som også er lyddempende), frittstående eller vegghengt skulptur eller installasjon som ett godt festet uten skarpe kanter eller kunst som tapet eller veggmaleri. Andre eksempler på sanselig kunst kan være lyddusj eller lysbad. I tillegg må kunsten være lett å rengjøre. Annen type kunst kan være kunst utenfor rekkevidde - hengende i tak eller høyt på vegg. Verk må være robust og lett å vedlikeholde.

Gjennomgående i hele bygget:

Et bredt utvalg av materialer og uttrykk er ønskelig på Fageråshjemmet. Bygget skal huse ulike mennesker, noen over lengre perioder. Kommende sykehjemsbeboere er fra «boomer» og etter hvert fra «gen X» generasjonene som kommer fra forskjellige kulturer og bakgrunner, de vil ha ulike referanser og ulike behov. Kunstutvalget ønsker at alle beboere, ansatte og besøkende skal føle seg trygge og hjemme i bygget. Det er viktig at kunsten møter alle med vennlighet.

Det skal være oversiktlig hvor hvor man skal, og kunst som stedsmarkører i bygget kan være nyttig.

I tillegg ønsker kunstutvalget å anskaffe kunst til følgende arealer, enten som direkte oppdrag eller ved innkjøp av kunst:

- Allrom: Rommet dekker mange funksjoner; seremonirom/undervisning/kino/konsert.
- Hovedinngang/vestibyle/bibliotekskrok
- Spisedel
- Hjertesoner i hver avdeling
- Stuer og gangarealer i hver avdeling
- Heisrom/gang i hver avdeling. Her skal det unngås kunst som kan skape illusjon av bevegelse ettersom det kan føre til svimmelhet med fare for fall.

Kunstutvalget vurderer foliering som markører inn til hver avdeling i bygget. Med hensyn til spesielt dementavdelingen bør denne være figurativ med tydelige former. Folieringen må sitte godt fast, være heldekkende eller alternativt kan motiver freses inn i glasset.

FAGERÅSHJEMMET

BUDSJETT:				3000000
Utgifter:				
Konsulentonorar	15% av Kunstbudsjettet	450000		
	Pluss moms 25%	112500		
			562500	
Konkurransonorar	25000 x 4 deltagere		100000	
Befaring	5000 x 2 deltakere		10000	
Formidling/ fotografering og skilting			60000	
8 % Uforutsette utgifter:			182200	
SUM ADMIN			914700	
Rest til kunst:				2085300
BKH avgift 5%			104265	
Rest til kunst:				1981035

Fremdriftsplan

- Rammesøknad 3. kvartal 2025
- Kontrakt entreprenør 1. kvartal 2026
- Oppstart byggeplass 2. kvartal 2026
- Ferdigstillelse 2. kvartal 2030
- Overlevering til bruker 3. kvartal 2030

Formidling

Når de enkelte kunst prosjektene er spesifisert vil kunstutvalget ta stilling til hvordan disse på mest hensiktsmessig måte skal formidles.

Samtlige enkeltverk får permanent montert skilt med verks informasjon, samt eventuell beskrivelse av kunsten. Skilt ute skal sikres forsvarlig og tåle slitasje av vær og vind.

Vedlegg: Farge og materialkonsept, Hovedfasader, Illustrasjon, Presentasjon Fageråshjemmet, Mulige plasseringer for kunst plan 1.